

16

Ενότητα

Ταξίδια στην Ελλάδα

Σ' αυτή την ενότητα:

- Θα μάθουμε:
 - ▶ Να περιγράψουμε με λεπτομέρειες μια διαδρομή με κάποιο μεταφορικό μέσο.
 - ▶ Να γράφουμε μια ταξιδιωτική κάρτα.
 - ▶ Να διαβάζουμε έναν τουριστικό χάρτη.
 - ▶ Να γράφουμε ένα ταξιδιωτικό ημερολόγιο.
- Θα μάθουμε επίσης:
 - ▶ Να χρησιμοποιούμε τα παραθετικά των επιθέτων.
 - ▶ Να κλίνουμε το επίθετο ο πολύς, η πολλή, το πολύ.
 - ▶ Τα εθνικά ονόματα.
 - ▶ Να ξεχωρίζουμε τα επίθετα από τις μετοχές.
- Θα γνωρίσουμε διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας.

... και όλα αυτά ταξιδεύοντας
στην Ελλάδα!

Το παραδεισένιο Πήλιο

Το μικρό τρένο που μας πάει από τον Βόλο στις Μηλιές του Πηλίου δεν έχει το όμοιό του. Θυμίζει τις ταχυδρομικές άμαξες του παλιού καλού καιρού. Δεν έχει την ακρίβεια ούτε και την περηφάνια εκείνη των μεγάλων εξηρές*, που ξεκινάνε και σταματούν σαν ανυπόμονα άλογα. Δεν έχει καν το ύφος ότι εκτελεί συγκοινωνία. Θαρρείτε πως βγήκε περίπατο για τη δική του ευχαρίστηση. Πηγαίνει αργά – σα για να χαρεί περισσότερο τη φύση και τον ανοιξιάτικο ήλιο. Σταματάει κατά το κέφι του – σα για να θαυμάσει μια ωραία θέα. Και στους μικρούς σταθμούς, όπου ξαποσταίνει, δημιουργεί μια ατμόσφαιρα φιλική και εγκάρδια.

Στους σταθμούς αυτούς είναι ανθισμένα πεζούλια, καφενεδάκια κάτω από πανύψηλες λεύκες, κόσμος που γνωρίζεται με τον κόσμο του τρένου. Αρχίζουν λοιπόν ατέλειωτες κουβέντες, ο μοναδικός υπάλληλος του τρένου παίρνει παραγγελίες και καλάθια για τον παραπέρα σταθμό, ένας ρομαντικός ταξιδιώτης κατεβαίνει να κόψει λουλούδια των χωραφιών, άλλοι παραγγέλνουν καφέ... Το μικρό τρένο δίνει σ' όλους καιρό για όλ' αυτά. Κι όταν σφυρίζει, δεν είναι για ν' αναγγείλει ασυζητήτητα ότι φεύγει, αλλά για να ρωτήσει: «Ε, τι λέτε; Πάμε τώρα;». Κι αν κανείς δεν έχει τελειώσει ακόμα, το μικρό τρένο τον περιμένει. Δε βιάζεται!

Κι αλήθεια: γιατί να βιαστεί; θα ήταν ανόητο. Είναι τόσο ωραία όλα: το ανοιξιάτικο πρωί, η φύση, ο Παγασπητικός... Τόσο ωραία! Πουθενά αλλού δε θα 'βρισκε κανείς τόση ομορφιά συνδυασμένη με τόση πραότητα* και ειρήνη! Όλη η φύση, από τον Βόλο στις Μηλιές, έχει μια κυριακάτικη εμφάνιση. Όλα είναι καθαρά στα μικρά χωριά που περνάμε –Αγριά, Λεχώνια– όλα είναι γιορταστικά στα χωράφια, στο φως, στα νερά του κόλπου! Στ' ακροθαλάσσι, μπρος στη φωτεινή, την ονειρεμένη γαλήνη του Παγασπ-

* πραότητα: πρεμία, γαλήνη

* εξηρές: τρένα που αναπτύσσουν μεγάλη ταχύτητα

Γιώργος Χανδρινός, Κώστας Κακκαβάς, Νικόλαος Φώτης, *Η Ελλάδα των τρένων*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2003

τικού, βλέπεις γέριες βάρκες ξεχασμένες σε μια γλυκιά υπνηλία. Κάτω από τις ασημένιες ελιές βόσκουν νωθρά κοπάδια προβάτων. Σ' όλο το μάκρος του δρόμου κυλάνε ρυάκια ανάμεσα από παπαρούνες και χαμομήλια. Οι κερασιές είναι ανθισμένες, κι ο ανοιξιάτικος αέρας είναι γεμάτος ευωδίες. Θεία πραότητα είναι διάχυτη παντού. Κι ο Βρυχών*, μέσα στην κοίτη των λευκών γυαλιστερών χαλικιών του, δεν έχει τίποτα από την τρομερή εντύπωση που υποβάλλει τ' όνομά του: αντί να βρυχάται*, κυλάει φλυαρώντας προς τη γαλανή θάλασσα...

Τα μέρη αυτά, που ο Ιάσων τ' άφησε για να φύγει με την Αργώ του, αξίζουν όλες τις Κολχίδες που ξεκίνησε ν' ανακαλύψει. Η ευλογημένη καρπερότητα της γης, το χρυσό φως που λούζει τα πάντα και η απέραντη ειρηνική ομορφιά των βουνών και των νερών, όλα προσκαλούν σε διαμονή και όχι σε αναχώρηση...

Το μικρό τρένο ανηφορίζει τώρα στην πλαγιά του Πηλίου. Η θέα, όσο πάει, γίνεται πλατύτερη ως που στο τέλος απλώνεται από κάτω μας σαν από αεροπλάνο. Ο Παγασπητικός λάμπει ολόκληρος σαν ένας χρυσός καθρέφτης. Ένας απέραντος ελαιώνας ροβολάει προς τη θάλασσα, γεμάτος ασημένια ειρήνη. Ανάμεσα στις ελιές κοκκινίζουν σαν παπαρούνες οι στέγες διασκορπισμένων εξοχικών σπιτιών. Ένα μεγάλο ευτυχισμένο φως λούζει τα πάντα. Και γύρω μας ξετυλίγεται αδιάκοπα η βλάστηση του βουνού: σφεντάμι*, θυμάρια, αγριολούλουδα, ρόδινες αγριοχαρουπιές και δροσερά πλατάνια, που φουντώνουν στις ρεματιές όπου κατρακυλούν γάργαρα τραγουδιστά νερά. Ο γλυκός αέρας έχει ένα άρωμα θυμαριού και λεβάντας. Θα 'λεγε κανείς να μην τελειώσει ποτέ μια τέτοια διαδρομή.

Κώστας Ουράνης, *Ταξίδια στην Ελλάδα*,
Βιβλιοπωλείον της «Εστίας»,
Αθήνα, 1955 (διασκευή)

-
- * Βρυχών: ποτάμι του Πηλίου
 - * βρυχάται: μουγκρίζει
 - * σφεντάμι: δέντρο ή θάμνος με ανθεκτικό ξύλο

1. Φανταστείτε ότι είστε και εσείς ένας από τους επιβάτες του μικρού τρένου και περιγράψτε αυτά που είδατε σε έναν φίλο σας. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σας βοηθήσουν στην περιγραφή σας.

- Από πού ξεκινάτε και ποιος είναι ο προορισμός σας;
- Πώς είναι το μικρό τρένο με το οποίο ταξιδεύετε;
- Τι ακριβώς γίνεται σε κάθε σταθμό του τρένου;
- Γιατί το τρένο δε βιάζεται να φτάσει στον προορισμό του;
- Από ποια χωριά περνάει το τρένο;
- Ποιο ποτάμι συναντάτε;
- Πότε η θέα γίνεται πλατύτερη;
- Τι βλέπετε, τι μυρίζετε ανηφορίζοντας στην πλαγιά του Πηλίου;
- Γιατί δε θέλετε να τελειώσει μια τέτοια διαδρομή;

2. Ο συγγραφέας για να κάνει πιο ζωντανές τις εικόνες της περιγραφής του χρησιμοποιεί **παρομοιώσεις**.

- ▶ Αντιστοιχίστε σωστά τις παρακάτω φράσεις για να διαβάσετε τις παρομοιώσεις του κειμένου.

Τα μεγάλα εξπρές ξεκινάνε και σταματούν		σαν παπαρούνες.
Ο Παγασπητικός λάμπει ολόκληρος		σαν ανυπόμονα άλογα.
Οι στέγες των εξοχικών σπιτιών κοκκινίζουν		σαν ένας χρυσός καθρέφτης.

- ▶ Φτιάξτε τώρα δύο δικές σας παρομοιώσεις, για να ομορφύνετε περισσότερο την περιγραφή του τρένου που ανεβαίνει στο Πήλιο.

Το τρένο σκαρφαλώνει στις πλαγιές του βουνού σαν

Το τρένο ξαποσταίνει στους σταθμούς σαν

3. Ο συγγραφέας στην περιγραφή του χρησιμοποιεί πολλά επίθετα. Υπογραμμίστε τα επίθετα στις παρακάτω προτάσεις.

«Τα δρομάκια είναι καθαρά στα μικρά χωριά».

«Στο ακροθαλάσσι οι βάρκες φαίνονται γέριες και ξεχασμένες σε μια γλυκιά υπνηλία».

Ένα επίθετο μπορεί:

- α) να εμφανίζεται δίπλα στο ουσιαστικό, π.χ. **πανέμορφα** ακρογιάλια, ή
- β) να συνδέεται με το ουσιαστικό με ένα συνδετικό ρήμα, π.χ. **είμαι, φαίνομαι, γίνομαι, ονομάζομαι** κ.ά. (να είναι δηλαδή κατηγορούμενο), π.χ. Τα ακρογιάλια του νησιού **είναι πανέμορφα**.

► Κυκλώστε στις παρακάτω προτάσεις τα επίθετα που λειτουργούν ως κατηγορούμενα.

- ❁ Όλη η φύση έχει μια κυριακάτικη εμφάνιση.
- ❁ Ο ανοιξιιάτικός αέρας είναι **γεμάτος** ευωδίες.
- ❁ Όσο ανεβαίνουμε στο βουνό, η θέα γίνεται **πλατύτερη**.
- ❁ Το όμορφο ποτάμι ονομάζεται Βρυχών.
- ❁ Ο καιρός φαίνεται **ωραίος**.
- ❁ Στις ρεματιές κατακυλούν γάργαρα νερά.

4. Ξαναγράψτε το παρακάτω κείμενο βάζοντας στη θέση των χρωματισμένων επιθέτων συνώνυμά τους. Τι παρατηρείτε; Αλλάζει κάτι; Αν δυσκολευτείτε, συμβουλευτείτε το λεξικό σας.

Το μικρό μας τρένο δε βιαζόταν. Νόμιζες πως ήθελε κι αυτό να απολαύσει την **όμορφη** θέα. Τα **νωθρά** κοπάδια των προβάτων έβοσκαν κάτω από τις ασημένιες ελιές. Από ψηλά τα **γάργαρα** νερά του ποταμού έτρεχαν να συναντήσουν την **ήρεμη** θάλασσα. **Τρομερή** εντύπωση μου έκαναν τα **λευκά γυαλιστερά** χαλίκια που φαίνονταν στην κοίτη του ποταμού. Κανείς δεν ήθελε να φύγει από αυτό το **θαυμάσιο** μέρος.

Το μικρό μας τρένο δε βιαζόταν. Νόμιζες πως ήθελε κι αυτό να απολαύσει την υπέροχη θέα. Τα τεμπέλικα κοπάδια των προβάτων έβοσκαν κάτω από τις ασημένιες ελιές. Από ψηλά τα πεντακάθαρα νερά του ποταμού έτρεχαν να συναντήσουν την ήσυχη θάλασσα. Φοβερή εντύπωση μου έκαναν τα άσπρα λαμπερά χαλίκια που φαίνονταν στην κοίτη του ποταμού. Κανείς δεν ήθελε να φύγει από αυτό το καταπληκτικό μέρος.

16

Ενότητα

Ταξίδια στην Ελλάδα

Το παραδεισένιο Πήλιο

1

Ο συγγραφέας του κειμένου «Το παραδεισένιο Πήλιο» Κώστας Ουράνης περιγράφει τη διαδρομή με τρένο από τον Βόλο στις Μηλίες.

Περιγράψτε κι εσείς μια όμορφη διαδρομή που έχετε κάνει με ένα πλοίο, τρένο, λεωφορείο, αεροπλάνο ή αυτοκίνητο και σας είχε εντυπωσιάσει.

Η Ραλλού θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα το γραπτό σας.

- ▶ Πώς και πότε κάνατε αυτή τη διαδρομή;
- ▶ Από πού ξεκινήσατε και ποιος ήταν ο προορισμός σας;
- ▶ Ήταν άλλα πρόσωπα μαζί σας;
- ▶ Τι είδατε και τι ακούσατε σ' αυτή τη διαδρομή;
- ▶ Ποιους συναντήσατε;
- ▶ Συνέβη κάποιο περιστατικό στη διάρκεια της διαδρομής που θα θέλατε να διηγηθείτε;
- ▶ Τι σκεφτήκατε και τι αισθανθήκατε κατά τη διάρκεια του ταξιδιού;

Na θυμάστε να επιλέξετε τα κατάλληλα επίθετα για την περιγραφή σας.

Στο γραπτό σας να μη γράψετε τ' όνομά σας. Αφού τελειώσετε την περιγραφή σας, χωριστείτε σε ομάδες και ανταλλάξτε τα γραπτά σας.

Η Ραλλού θα σας βοηθήσει να αξιολογήσετε το γραπτό του συμμαθητή σας με τις παρακάτω ερωτήσεις.

Αξιολογώ το γραπτό μου

1. Περιέγραψε με λεπτομέρειες τη διαδρομή;
2. Χρησιμοποίησε επίθετα στην περιγραφή του;
3. Ξεχωρίζουν οι παράγραφοι στο κείμενό του;
4. Πρόσεξε την ορθογραφία των λέξεων;
5. Μήπως έγραψε πολλές φορές τις ίδιες λέξεις;
6. Χρησιμοποίησε σωστά τα σημεία στίξης;
7. Έχει ενδιαφέρον η περιγραφή του;

Αφού κάνετε τις απαραίτητες διορθώσεις, σκεφτείτε και προσπαθήστε να προτείνετε στο τέλος του κειμένου τρόπους με τους οποίους το γραπτό θα μπορούσε να γίνει πιο ενδιαφέρον.

Όταν ολοκληρώσετε την αξιολόγηση των γραπτών, επιλέξτε ένα γραπτό και παρουσιάστε το στην τάξη.

2

Το ταξίδι με το τρένο συνεχίζεται και ο συγγραφέας περιγράφει τη στιγμή που φτάνουν στις Μηλίες. Για την περιγραφή του χρησιμοποιεί επίθετα και μετοχές.

► Υπογραμμίστε τα επίθετα και κυκλώστε τις μετοχές στο παρακάτω κείμενο.

Μια τελευταία ρεματιά, η ωραιότερη και μεγαλύτερη, με νερά που κυλούν αφρισμένα και βουερά μέσα από μεγάλες πέτρες και να μαστε στον μικρό σταθμό των Μηλιών, που τον σκιάζουν πανύψηλα, αιωνόβια δέντρα. Οι Μηλίες δεν έχουν μόνο το όνομα, είναι και γεμάτες ανθισμένα μηλίες. Οι μηλίες υψώνουν τους κατάλευκους κλώνους τους στα χωράφια, πάνω από τους τοίχους των αυλών, δίνοντας παντού έναν γιορταστικό τόνο. Τα σπίτια του χωριού είναι καθαρά και περιποιημένα. Οι πλακοστρωμένα στέγες τους γυαλίζουν σαν ασήμι στον ήλιο κι από τις μισάνοιχτες πόρτες τους βλέπουμε τις πεντακάθαρες αυλές, γεμάτες γλάστρες με βιολέτες, γαρίφαλα και ζουμπούλια που ευωδιάζουν.

► Γράψτε τώρα τα επίθετα και τις μετοχές και στα τρία γένη τους:

Επίθετα: τελευταίος, -α, -ο, ωραιότερος, -η, -ο, μεγαλύτερος, -η, -ο, βουερός, -ή, -ό, μεγάλος, -η, -ο, μικρός, -ή, -ό, πανύψηλος, -η, -ο, αιωνόβιος, -α, -ο, γεμάτος, -η, -ο, κατάλευκος, -η, -ο, γιορταστικός, -ή, -ό, καθαρός, -ή, -ό, μισάνοιχτος, -η, -ο, πεντακάθαρος, -η, -ο, γεμάτος, -η, -ο,

Μετοχές: αφρισμένος, -η, -ο, ανθισμένος, -η, -ο, περιποιημένος, -η, -ο, πλακοστρωμένος, -η, -ο

3

Εντυπωσιαστήκατε από την περιγραφή του Πηλίου και θέλετε και εσείς να επισκεφτείτε το όμορφο βουνό. Βρείτε στον χάρτη της Ελλάδας πού βρίσκεται το Πήλιο και συζητήστε με την ομάδα σας με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να το επισκεφτείτε.